

Sygn. akt I ACa 728/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Marta Sawicka
Sędziowie:	SA Danuta Jezierska SA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa D. M.

przeciwko H. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 5 lipca 2013 r., sygn. akt I C 446/11

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie pierwszym w ten sposób, że powództwo oddala,

2. w punkcie czwartym w ten sposób, że zasądza od powódki D. M. na rzecz pozwanej H. S. kwotę 3017 (trzy tysiące siedemnaście) złotych tytułem kosztów postępowania,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2927 (dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia siedem) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA D. Jezierska SSA M. Sawicka SSA A. Sołtyka

IACa 728/13

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądania powódka D. M. wniosła o zasądzenie od pozwanej H. S. na jej rzecz kwoty 82.034 zł pobranej z rachunku bankowego spadkodawcy – M. S. na podstawie pełnomocnictwa, które z chwilą śmierci

spadkodawcy wygasło, kwoty 3.733,38 zł wypłaconej spadkodawcy po jego śmierci, a przejętej przez pozwaną. Ponadto w miejsce żądania wydania samochodu osobowego marki F. (...) wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 6.000 zł stanowiącej równowartość spadkowego samochodu.

Uzasadniając swoje żądanie podniosła, iż na podstawie testamentu jest jedyną spadkobierczynią M. S., a z rachunku bankowego prowadzonego na nazwisko M. S., pozwana pobrała wszystkie pieniądze w kwocie 107.000 zł – na dzień otwarcia spadku, tj. 26 marca 2008 r. oraz w kwocie 3.733,38 zł w dniu 22 lipca 2008 r. W styczniu 2011 r. E. S. wystąpiła z żądaniem zasądzenia na jej rzecz kwoty 66.579 zł z tytułu zapisu testamentowego. W tej sytuacji powódka wystąpiła do pozwanej z żądaniem wydania środków finansowych pobranych przez pozwaną, jednakże bezskutecznie.

Pozwana (powódka wzajemna) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki (pозwanej wzajemnej) kwoty 4.726,73 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, wniosła też o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka (pозwana wzajemna) wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego w zakresie zapłaty kwoty 4.726,73 zł i zasądzenie od pozwanej (powódki wzajemnej) na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanej, powódki wzajemnej H. S. na rzecz powódki, pozwanej wzajemnej D. M. z tytułu powództwa głównego kwotę 22 523,74 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo główne oddalił, oddalił w całości powództwo wzajemne oraz zasądził od powódki, pozwanej wzajemnej D. M. na rzecz pozwanej, powódki wzajemnej H. S. kwotę 109 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 16 grudnia 2005 r. dziadkowie powódki (pозwanej wzajemnej) – D. M. – W. S. (1) i M. S. sporządzili przed notariuszem H. P. testamenty. Na podstawie testamentu W. S. (1) powołała do całości spadku jako jedynego spadkobiercę męża M. S., a gdyby on nie chciał lub nie mógł dziedziczyć powołała do całości spadku jako jedynych spadkobierców syna W. S. (2) oraz powódkę (pозwaną wzajemną, wnuczkę) w udziałach po 1/2. Z kolei M. S. powołał na podstawie testamentu do całości spadku jako jedynego spadkobiercę żonę W. S. (1), a gdyby ona nie chciała lub nie mogła dziedziczyć, powołał do całości spadku jako jedynych spadkobierców syna W. S. (2) oraz powódkę (pозwaną wzajemną, wnuczkę) w udziałach po 1/2.

Oboje testatorzy obciążyli powołanych do spadku W. S. (2) i powódkę (pозwaną wzajemną) zapisem, w wykonaniu którego wnuczka E. S. miała otrzymać 30 % środków finansowych zgromadzonych na kontach bankowych, a dzieci testatorów: I. M., H. S. (pозwana, powódka wzajemna) i W. S. (2) mieli otrzymać w równych częściach pozostałe 70 % środków zgromadzonych na kontach bankowych.

W dniu 9 września 2007 r. zmarła W. S. (1). Spadek po niej na podstawie testamentu notarialnego z 16 grudnia 2005 r. nabył w całości M. S.. Z kolei w dniu 26 marca 2008 r. zmarł M. S..

Spadek po zmarłym M. S., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 16 grudnia 2005 r. nabyli po 1/2 W. S. (2) i D. M. (wówczas D. S.). W skład spadku wszedł między innymi lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) oraz samochód osobowy marki F. (...) z 2001 r. Po śmierci M. S. w powyższym mieszkaniu zamieszkał W. S. (2), który również zajął powyższy samochód. Następnie w dniu 16 maja 2009 r. zmarł W. S. (2). Po jego śmierci samochód marki F. (...) przejęła H. S., zaś mieszkanie pozostało puste.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2010 r. stwierdził, iż spadek po zmarłym W. S. (2) na podstawie ustawy nabyła w całości córka D. M.. Jednocześnie Sąd zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 2 października 2008 r. w sprawie o sygn. akt III Ns 2352/08 w ten sposób, że: stwierdził, że spadek po W. S. (1), zmarłej w dniu 9 września 2007 r., na podstawie testamentu notarialnego z dnia

16 grudnia 2005 r., Rep. A nr (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 15 kwietnia 2010 r., nabył w całości M. S. oraz stwierdził, że spadek po M. S., zmarłym w dniu 26 marca 2008 r., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 16 grudnia 2005 r., Rep. A nr (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 15 kwietnia 2010 r., nabyli w udziałach po 1/2 W. S. (2) i D. M.. Poza tym Sąd nakazał sporządzenie spisów inwentarza po W. S. (1) i M. S. oraz zlecił ich sporządzenie Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie.

W dniu śmierci M. S. na rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym nr (...), którego właścicielem byli M. S. i W. S. (1) znajdowały się środki pieniężne w wysokości 107.013,35 zł. Natomiast na rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym nr (...), którego właścicielem był M. i W. S. (1), w dniu śmierci M. S. saldo rachunku było ujemne i wynosiło – 13,35 zł. Do tego rachunku na dzień 26 marca 2008 r. należała również lokata terminowa z saldem 107.000 zł. M. S. w chwili śmierci był również posiadaczem łącznie 884,019 jednostek uczestnictwa w (...) Towarzystwie Funduszy Inwestycyjnych S.A. Cena netto jednostki uczestnictwa na dzień 26 marca 2008 r. wynosiła 129,99 zł. Wartość jednostek uczestnictwa wynosiła łącznie 114.913,63 zł. Powódka zrezygnowała z umowy o uczestnictwo w funduszu inwestycyjnym, w wyniku czego 28 maja 2010 r. odkupiono od niej 426,326 jednostek uczestnictwa za kwotę jednostkową 109,90 zł oraz 4 czerwca 2010 zł – 457,693 jednostki uczestnictwa za kwotę jednostkową 110,58 zł. Łącznie odkupiono od powódki jednostki uczestnictwa za kwotę 97.464,92 zł. Po potrąceniu podatku w kwocie 9.616 zł, wypłacono powódce kwotę 87.848,92 zł.

Po śmierci M. S., jego córka – pozwana (powódka wzajemna) – H. S., która była pełnomocnikiem jego rachunku oszczędnościowo – kredytowego dokonała w okresie od 9 kwietnia do 11 grudnia 2008 r. szeregu dyspozycji zgromadzonych tam środków, wypłacając i przelewając całą kwotę zgromadzoną na danym rachunku w dniu śmierci spadkodawcy, tj. w dniu 26 marca 2008 r.

Ponadto pozwana (powódka wzajemna) przekazała swojej siostrze – I. M. kwotę 35.000 zł, która miała stanowić wykonanie przez powódkę (pозwaną wzajemną) zapisu wynikającego z testamentu z dnia 16 grudnia 2005 r. Poza tym w okresie od 5 maja 2008 r. do 8 lipca 2009 r. przekazała na rzecz W. S. (2) łączną sumę 22.500 zł, a także dokonała opłat za mieszkanie położone w S. przy ul. (...), w którym wówczas mieszkał W. S. (2), w łącznej wysokości 1.954,63 zł, Pozwana (powódka wzajemna) pokryła koszty pogrzebu zmarłego W. S. (2) w łącznej wysokości 4.021,78 zł.

W dniu 11 marca 2011 r. – E. S. złożyła przeciwko D. M. pozew o zasądzenie kwoty 66.578,09 zł wraz z odsetkami ustawowymi w związku z obciążeniem D. M. – jako spadkobierczyni po zmarłych W. i M. S. - zapisem testamentowym. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od D. M. na rzecz E. S. kwotę 58.458,68 zł z ustawowymi odsetkami, umorzył postępowanie co do kwoty 5.234,61 zł oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się z dniem 17 stycznia 2012 r.

D. M. nie wywiązała się z obowiązku wynikającego z zapisu testamentowego w testamentach notarialnych dziadków: W. i M. S. z dnia 16 grudnia 2005 r. i nie przekazała zapisobiercom środków finansowych zgromadzonych na kontach bankowych.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo główne zasługuje na częściowe uwzględnienie. Natomiast powództwo wzajemne nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ustalił, iż dziadek powódki (pозwanej wzajemnej) – M. S., nabył w całości spadek po swojej żonie W. S. (1). W ten sposób stał się właścicielem m. in. wszystkich środków finansowych zgromadzonych na wspólnym rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym nr (...) w banku (...) S.A. oraz rachunku nr (...). Po śmierci M. S., na mocy testamentu notarialnego z dnia 16 grudnia 2005 r., spadek po nim nabyli w udziałach po 1/2 powódka (pозwana wzajemna) i jej ojciec W. S. (2). M. S. w testamencie z dnia 16 grudnia 2005 r. obciążył spadkobierców zapisem, w wykonaniu którego wnuczka E. S. miała otrzymać 30 % środków finansowych zgromadzonych na kontach bankowych, a dzieci testatorów: I. M., H. S. i W. S. (2) mieli otrzymać w równych częściach pozostałe 70 % środków zgromadzonych na kontach bankowych. Po śmierci M. S., jego córka – pozwana (powódka wzajemna) – H. S., która była pełnomocnikiem jego rachunku oszczędnościowo – kredytowego dokonała w okresie od 9 kwietnia do 11

grudnia 2008 r. szeregu dyspozycji zgromadzonych tam środków, wypłacając i przelewając całą kwotę zgromadzoną na rachunku w dniu śmierci spadkodawcy, tj. w dniu 26 marca 2008 r.

Według Sądu w takim stanie sprawy nie zachodziły przesłanki do zastosowania art. 1029 § 1 k.c., bowiem przedmioty należące do spadku (środki pieniężne) nie znajdowały się w posiadaniu pozwanej (powódki wzajemnej).

Sąd po analizie ostatecznego żądania powódki uznał, iż podstawą prawną żądania powódki (pозwanej wzajemnej) winien być przepis art. 405 k.c., albowiem po śmierci M. S., po którym spadek w udziale do 1/2 części odziedziczyła D. M., doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej (powódki wzajemnej), która uzyskała korzyść majątkową kosztem powódki (pозwanej wzajemnej) bez jakiegokolwiek podstawy prawnej.

Sąd wskazał, że H. S. wypłaciła po śmierci M. S. środki pieniężne znajdujące się na jego rachunku bankowym, pomimo że uprawnioną do spadku, na podstawie testamentu z dnia 16 grudnia 2005 r. była powódka (pозwana wzajemna) oraz W. S. (2). Pozwanej (powódce wzajemnej) przysługiwała wówczas jedynie wierzytelność w postaci prawa do zapisu testamentowego do środków finansowych zgromadzonych na kontach bankowych zmarłego M. S..

Dokonując interpretacji oświadczenia woli M. S. zawartego w testamencie, w którym ustanowiony został zapis Sąd I instancji uznał, iż wolą M. S. było obciążenie W. S. (2) i D. M. obowiązkiem zapłaty na rzecz zapisobierców środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku oszczędnościowo – kredytowym oraz równowartości posiadanych przez zmarłego jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż D. M. zobowiązana jest, zgodnie z wolą testatora M. S., zapłacić na rzecz zapisobierców, w ustalonej w testamencie notarialnym części, środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych w dniu śmierci spadkodawcy, tj. 26 marca 2008 r., które wynosiły 107.013,35 zł oraz równowartość jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym na dzień ich odkupienia, pomniejszoną o podatek, tj. od kwoty 87.848,92 zł. Zdaniem Sądu powódka (pозwana wzajemna) nie może być zobowiązana do uiszczenia na rzecz zapisobierców kwoty potrąconego podatku wynoszącej 9.616 zł, ponieważ kwota ta nie jest aktywem wchodzącym w skład masy spadkowej.

Biorąc pod uwagę sumę środków finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych testatora M. S. w dniu jego śmierci – 194.862,27 zł oraz ustalony w testamencie z dnia 16 grudnia 2005 r. zapis testamentowy Sąd I instancji uznał, że powódka (pозwana wzajemna) jest zobowiązana wypłacić na rzecz E. S. kwotę 58.458,68 zł (30 % środków finansowych zgromadzonych na kontach), o czym orzekł już Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie w prawomocnym wyroku oraz na rzecz H. S., W. S. (2) i I. M. po 45.467,83 zł (po 23,3 % środków finansowych zgromadzonych na kontach na rzecz każdego z wymienionych zapisobierców).

Sąd wskazał, iż z uwagi na śmierć W. S. (2) w dniu 16 maja 2009 r., po którym spadek w całości nabyła powódka (pозwana wzajemna), zatarł się obowiązek D. M. spełnienia na jego rzecz zapisu testamentowego. Zaznaczył przy tym, iż roszczenie z tytułu zapisu - w razie nieokreślenia przez spadkodawcę terminu jego wykonania - staje się wymagalne niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu (art. 981 k.c.). W przedmiotowej sprawie ogłoszenie testamentu po zmarłym M. S. nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2010 r. po śmierci W. S. (2).

Celem ustalenia zasadności powództwa strony powodowej (pозwanej wzajemnej) Sąd poczynił też stosowne ustalenia w zakresie roszczeń strony pozwanej (powódki wzajemnej) w zgłoszonym przez nią powództwie wzajemnym.

W ocenie Sądu z dowodów zebranych w sprawie wynikało, iż z łącznej kwoty wynoszącej 194.862,27 zł znajdującej się na rachunkach bankowych M. S. w dniu jego śmierci kwota 87.848,92 zł została wypłacona na rzecz powódki (pозwanej wzajemnej), zaś pozostała suma – 107.013,35 zł - została rozdysponowana przez pozwaną (powódkę wzajemną). Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało też, iż rzeczywiście pozwana (powódka wzajemna) przekazała I. M. kwotę 35.000 zł i tę sumę należało potrącić od kwoty 107.013,35 zł. Natomiast nie wykazano, iż na rzecz ww. przekazano również kwotę w wysokości 24.859,20 zł tytułem środków pochodzących z likwidacji lokaty.

Co do kwoty 24.454,63 zł, stanowiącej pieniądze przekazane na rzecz W. S. (2) oraz środki pieniężne przeznaczone na dokonanie przez pozwaną opłat za mieszkanie mieszczące się w S. przy ul. (...), które zamieszkiwał W. S. (2), a które jest obecnie własnością powódki (pозwanej wzajemnej) Sąd uznał, że z przedstawionych przez pozwaną (powódkę wzajemną) potwierżeń przelewów bankowych wynikało, iż H. S. w okresie od 5 maja 2008 r. do 8 lipca 2009 r. przekazała na rzecz W. S. (2) łączną sumę 22.500 zł, a także dokonała opłat za mieszkanie położone w S. przy ul. (...) w łącznej wysokości 1.954,63 zł, w którym wówczas mieszkał W. S. (2).

Mając na uwadze powyższe w ocenie Sądu bezzasadnym było potrącenie wskazanych kwot z uwagi na fakt, iż jedyną spadkobierczynią po zmarłym W. S. (2) była powódka. Podobnie nie uznał Sąd do potrącenia kwoty 1.954,63 zł, stanowiącej sumę dokonanych przez pozwaną (powódkę wzajemną) opłat za mieszkanie przy ul. (...) w S., które po śmierci W. S. (2) w całości przypadło w drodze spadku na rzecz D. M.. Sąd zwrócił uwagę, iż przedmiotowe opłaty pozwana (powódka wzajemna) uiszczała dobrowolnie i były one dokonywane w czasie, kiedy W. S. (2) zamieszkiwał w danym lokalu. Poza tym Sąd, po zbadaniu okoliczności niniejszej sprawy, uznał, iż środki pieniężne przeznaczone na dane opłaty były zaczerpnięte z przysługującego W. S. (2) zapisu, co potwierdzałoby wypłacenie mu kwoty 22.500 zł, a nie sumy w takiej samej wysokości, co otrzymała I. M., jako kolejny zapisobierca.

W zakresie przedstawionej do potrącenia kwoty 3.733,38 zł jako sumę należną pozwanej (powódcie wzajemnej) za pomoc w przygotowaniu przez nią dla spadkodawcy – M. S. opinii Sąd nie uwzględnił powyższej sumy do potrącenia, uznając ją za bezzasadną i niewykazaną. Podobnie nie zasługiwało na uwzględnienie żądanie potrącenia kwoty 661 zł stanowiącej koszty utrzymania przez nią pojazdu marki F. (...), który wszedł w skład spadku po zmarłych M. S. i W. S. (2).

Do potrącenia uwzględnił Sąd także kwotę 4.021,78 zł stanowiącą koszty pogrzebu zmarłego W. S. (2), które poniosła pozwana (powódka wzajemna), wskazując, że powyższa suma stanowi dług spadkowy po zmarłym, który powinien obciążyć powódkę (pозwaną wzajemną), jako jedyną jego spadkobierczynię.

Mając na uwadze powyższe rozważania i dokonując wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami Sąd uwzględnił powództwo główne co do kwoty 22.523,74 zł (107.013,35 zł – 35.000 zł – 45.467,83 zł – 4.021,78 zł), oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. nie jak w przekształconym żądaniu od wniesienia pozwu, o co wносиła powódka, pozwana wzajemna, lecz od doręczenia odpisu pisma zawierającego żądanie zapłaty tj. od dnia 13 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty. Żądanie zapłaty odsetek za wcześniejszy okres także podlegało oddaleniu (punkt I i II wyroku).

Mając na uwadze ustalenia i ocenę jak wyżej, powództwo wzajemne podlegało w całości oddaleniu. O czym orzeczono w punkcie III wyroku.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd oparł się na treści art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., przyjmując zasadę stosunkowego ich rozdzielenia proporcjonalnie do zakresu uwzględnienia żądań. I tak w zakresie powództwa głównego wynik procesu ukształtował się jak 24,54 % do 75,46%. Pozwana powódka wzajemna H. S. winna zwrócić powódcie pozwanej wzajemnej D. M. kwotę 1 127 zł tytułem wpisu od zasądzonego roszczenia (5% od kwoty 22 523,74zł) oraz tytułem wynagrodzenia pełnomocnika zgodnie ze stawkami, o których mowa w § 6.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokacie kwotę 864 zł (24,54% z kwoty 3 600) łącznie 1 991 zł, zaś pełnomocnikowi pozwanej powódki wzajemnej H. S. należy się zwrot tytułem wynagrodzenia pełnomocnika kwota 2 700zł (75,46% z kwoty 3 600zł) Kompensując te należności pozwanej, powódcie wzajemnej H. S. należy się kwota 709zł. Powództwo wzajemne zostało w całości oddalone, a zatem zgodnie z § 6. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokacie pełnomocnikowi powódki, pozwanej wzajemnej D. M. należy się wynagrodzenie w kwocie 600 zł.

Mając to wszystko na uwadze, na rzecz H. S. należało zasądzić kwotę 109 złotych, o czym Sąd orzekł jak w punkcie IV wyroku.

Z orzeczeniem tym nie zgodziła się pozwana, która zaskarżyła je w części dotyczącej punktów 1 oraz 4.

Zarzuciła:

I. naruszenie prawa materialnego przez niezasadne zastosowanie art. 981 KC oraz niezastosowanie przepisów art. 924, 925, 1035 do 1038 KC oraz art. 195 i następane KC poprzez przyjęcie, iż odnośnie wpłat uczynionych przez pozwaną (powódkę wzajemną) na rzecz W. S. (2) ich podstawą był zapis testamentowy, do którego realizacji - powódka (pozwana wzajemnie) nie była zobowiązana, gdy tymczasem podstawą prawną tych wpłat był dziedziczenie oraz dokonany dział spadku, a dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia naruszyła dodatkowo art. 405 i następane KC

II. naruszenie prawa materialnego poprzez niezasadne przyjęcie, iż odnośnie kwot przelanych przez pozwaną (powódkę wzajemną) tyłem opłat za mieszkanie wchodzące w skład masy spadkowej niespełnione są w stosunku do powódki (pozwanej wzajemnie) przesłanki z art. 405 KC, gdy tymczasem skutek wpłat pozwanej (powódki wzajemnej) powódka (pozwana wzajemnie) wzbogaciła się bezpodstawnie kosztem pozwanej (powódki wzajemnej),

III. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 476 KC poprzez jego niezastosowanie i brak naliczenia odsetek za kosztą pogrzebu W. S. (2) za okres od dnia 25.06.2011 do dnia 23.05.2012 w wysokości 500,43 PLN,

IV. naruszenie prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 132 § 1 KPC oraz niezasadne zastosowanie 232 KPC w stosunku do pisma powódki (pozwanej wzajemnie) datowanego rzekomo na 15.07.2011 oraz mających być zawartymi w nich wnioskami i twierdzeniami, w sytuacji w której pismo to nie zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej (powódki wzajemnej),

V. naruszenie dyspozycji art. 13 Ustawy o kosztach sądowych oraz art. 130 i 130 1 i 2 KPC poprzez niedokonanie zwrotu pozwu mimo, iż powódka (pozwana wzajemnie) nieuiściła opłaty stosunkowej 5% od wartości rzeczywiście dochodzonego roszczenia 91.768 PLN, a jedynie od błędnie wyliczonej kwoty 88.768 PLN, co spowodowało zaniżenie należnej opłaty sądowej o 150 PLN.

VI. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 98 do 100 KPC poprzez wyliczenie wysokości opłaty sądowej mającej być należnej powódkie (pozwanej wzajemnie) od opłaty sądowej uiszczonej w pełnej wysokości, gdy tymczasem wyliczenie to powinno opierać się na rzeczywiście uiszczonej opłacie i wskazywać na kwotę 1090 PLN zamiast 1127 PLN.

Wskazując na te zarzuty apelująca wniosła o:

1) oddalenie powództwa głównego i zasądzenie od powódki (pozwanej wzajemnie) na rzecz pozwanej (powódki wzajemnej) kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych przy uwzględnieniu zarzutu jak ad. VI.

ewentualnie o:

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Ponadto wniosła o:

przeprowadzenie w toku postępowania odwoławczego dowodu w postaci wyciągów z konta o numerze (...) w banku (...) S.A.(...) Oddział 1 w S. ul. (...), (...)-(...) S. należącym do W. S. (2) za okres od 5.08.2008 do 16.05.2009 celem ustalenia stanu konta na dzień śmierci W. S. (2) oraz ustalenia, czy oprócz wpłat dokonywanych przez pozwaną (powódkę wzajemną) na konto to dokonywane były inne wpłaty.

W uzasadnieniu apelacji m. in. podniesiono, że Sąd Okręgowy w ogóle nie odniósł się do twierdzeń pozwanej (powódki wzajemnej), iż wypłaty na rzecz W. S. (2) następowały na skutek dokonanego przez rodzeństwo tzn. H. S., I. M. i W. S. (2) podziału spadku. Zarzucono, że od chwili śmierci M. S. jego zstępni mogli dokonać podziału spadku zgodnie z regułami określonymi w art. 1035 i następne k.c. W wyniku tego podziału ustalono, iż W. S. (2) otrzyma 1/3 z kwoty 107.000 PLN, a także będzie mógł użytkować mieszkanie w S. oraz samochód marki S.. Taki umowny podział majątku, który nastąpił jeszcze przed stwierdzeniem nabycia spadku zgodny był z zasadami doświadczenia życiowego. Podkreślono, że rodzeństwo rozdysponowało tę część majątku, którą przed sądowym stwierdzeniem mogło faktycznie dysponować. Ponadto W. S. (2) otrzymał do użytkowania te składniki majątkowe, które znajdowały się w S. (tzn. mieszkanie oraz samochód). W ocenie apelującej konkludentne zachowanie W. S. (2), który użytkował samochód oraz mieszkanie, a także pobierał od H. S. pieniądze na bieżące utrzymanie, a ponadto nie złożył w sądzie wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wskazuje jednoznacznie, że dokonany podział spadku był zgodny z jego wolą.

Ponadto podkreślono, że przyjmując, iż ww. podział był nieskuteczny ze skutkiem ex tunc ze względu na istnienie testamentu, to przekazanych sum W. S. (2) mógł się domagać od dnia śmierci M. S. na podstawie testamentu.

Zarzucono także, że Sąd Okręgowy w ogóle zdaje się nie zauważać faktu, iż pieniądze ze spadku w ostateczności trafiły do osoby, której się należały, czyli do W. S. (2).

W zakresie wpłat dokonanych przez pozwaną na rzecz utrzymania mieszkania w S. zarzucono, że wpłaty pozwanej, wbrew stanowisku Sadu I instancji, nie nosiły charakteru dobrowolności w rozumieniu, iż miała ona „wolną rękę” w ich dokonaniu lub nie, lecz były skutkiem obowiązujących przepisów prawa, których nieprzestrzeganie w dłuższej perspektywie czasowej doprowadziłoby do egzekucji z majątku pozwanej. Pozwana dokonała wpłat w wysokości 1.954,63 PLN tytułem opłat za mieszkanie w S., a tytułem prawnym było dziedziczenie. Ponieważ prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku w 1/3 przez pozwaną zostało zmienione, to zgodnie z treścią art. 410 k.c. odpadła podstawa prawna świadczenia, a powódka bezpodstawnie wzbogaciła się kosztem pozwanej.

Podniesiono także, że w argumentacji Sądu występuje wewnętrzna sprzeczność, uznał on bowiem prawo pozwanej (powódki wzajemnej) do zwrotu kosztów pogrzebu W. S. (2), które pokryte zostały przez nią z pewnością dobrowolnie w rozumieniu Sądu Okręgowego, a nie uznał takich samych „dobrowolnych” wpłat celem utrzymania mieszkania w S., którego koszt utrzymania, gdyby nie płatność pozwanej (powódki wzajemnej) identycznie jak koszt pogrzebu obciążałoby powódkę (pozwaną wzajemnie).

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego za II instancję oraz o oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci wyciągu z rachunku bankowego W. S. (2) -jako spóźnionego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, prowadząc do wydania przez sąd odwoławczy wyroku reformatoryjnego.

Na wstępie wskazać trzeba, że zgodnie z dyspozycją art.378§ 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Nieważności postępowania w niniejszej sprawie sąd odwoławczy nie dostrzega, zaś zakres zaskarżenia wyznacza apelacja, w której wskazano, że zaskarżony jest pkt 1 i 4 wyroku, wnosząc o ich zmianę poprzez oddalenie powództwa głównego i zasądzenie od powódki (pозwanej wzajemnie) na rzecz pozwanej (powódki wzajemnej) kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Procedując zatem w tak wyznaczonych przez apelującą granicach przypomnieć należy, że ostatecznie powódka domagała się od pozwanej zasądzenia na jej rzecz kwoty 82.034 zł pobranej z rachunku bankowego spadkodawcy – M. S. na podstawie pełnomocnictwa, które z chwilą śmierci spadkodawcy wygasło, kwoty 3.733,38 zł wypłaconej spadkodawcy po jego śmierci, a przejętej przez pozwaną (powódkę wzajemną). Ponadto w miejsce żądania wydania

samochodu osobowego marki F. (...) wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 6.000 zł stanowiącej równowartość spadkowego samochodu.

Sąd Okręgowy uznał to żądanie za zasadne co kwoty 22 523,74 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty. Sąd uznał, że z pobranej przez pozwaną kwoty 107.013,35 zł z rachunku spadkodawcy pozwana miała podstawy prawne do przekazania uprawnionej z tytułu zapisu I. M. kwoty 35.000 zł, uznał też, że pozwanej należy jest zapis w kwocie 45.467, 83 zł oraz do rozliczenia przyjął kwotę 4.021,78 zł jako dług spadkowy- koszty pogrzebu W. S. (1).

Wprawdzie ustalił Sąd, że ponadto pozwana z pobranej z konta spadkodawcy kwoty przekazała W. S. (2) kwotę 22.500 zł oraz uiściła kwotę 1.954, 54 zł tytułem opłat za mieszkanie należące do spadku, niemniej uznał, że wpłat tych pozwana dokonywała bez istniejącego po jej stronie obowiązku, stąd nie może ich przedstawić do potrącenia z roszczeniem powódki.

W tym miejscu podkreśla Sąd odwoławczy, że okoliczności niniejszej sprawy, a zwłaszcza treść testamentu spadkodawcy M. S. wyraźnie wskazują na to, że środki zgromadzone na wszystkich rachunkach bankowych z woli tego spadkodawcy wyłączone zostały z masy spadkowej należnej powódce, gdyż stanowiły przedmiot zapisu, który ją obciążał. Bezsporne było w tej sprawie, że pozwana rozdysponowała pobraną z rachunku oszczędnościowego kwotę 107.013, 35 zł. Wprawdzie uczyniła to nie będąc do tego zobligowana jako spadkobierca testamentowy, ale ostatecznie, co pozostaje poza sporem, wpłaty nastąpiły na rzecz osób uprawnionych z tytułu zapisu tj. dzieci spadkodawcy.

Sąd I instancji ustalił, czego strony nie podważały, że każdemu z dzieci spadkodawcy należy był zapis w łącznej kwocie 45.467,83 zł. Z pobranej kwoty 107.013, 35 zł I. M. otrzymała 35.000 zł i w tym zakresie Sąd I instancji uznał, że pozwana była uprawniona do przekazania jej takiej kwoty, bez obowiązku rozliczenia się z powódką. Wykazane nadto w sprawie zostało, że ponadto pozwana przekazała na konto W. S. (2)- ojca powódki, a uprawnionego z zapisu łącznie kwotę 22.500 zł. Podkreślić przy tym trzeba, że w tytułach przelewów wskazała „zasilenie konta z lokaty” (dla przykładu k. 37,38,40,42), co wskazuje, że tytułem przelewów była spłata ze spadku w części środków objętych ostatecznie zapisem. Taki tytuł spłat potwierdzają też zeznania świadka R. S. (k. 131). Oczywistym jest, wbrew odmiennemu pogładowi Sądu I instancji, że tę kwotę należało przyjąć do rozliczenia i odjąć od pobranych z rachunku spadkodawcy przez pozwaną środków.

Wskazać należy, że odmawiając uwzględnienia w rozliczeniach tej kwoty Sąd I instancji wykazał się niekonsekwencją, w sytuacji, gdy wpłatę dokonaną z tego samego tytułu na rzecz I. M. uwzględnił. W tym bowiem zakresie pozwana nie została bezpodstawnie wzbogacona, gdyż pieniądze otrzymał uprawniony z zapisu. Przypomnieć trzeba, że z pobranej kwoty 107.013, 35 zł do podziału między dzieci spadkodawcy przypadało 70% tj. 74.909, 34 zł w częściach równych, a zatem po 24.969,79 zł na rzecz każdego z nich. Ojciec powódki, choć także był spadkobiercą M. S., to nadto był uprawniony do tej kwoty na podstawie zapisu. Otrzymał z niej za swego życia 22.500 zł, co było zgodne z wolą spadkodawcy i w tym zakresie powódce nie przysługiwało żadne roszczenie w tym czasie. Dodatkowo pozwana uiściła z tytułu opłat za mieszkanie spadkowe i związane z nim media kwotę 1583,66 zł (dowód: złożone rachunki k. 45-53,56-57, 60-63). Te wpłaty, podobnie jak koszty pogrzebu W. S. (1) powinny być rozliczone jako długi spadkowe, albowiem W. S. (2) był spadkobiercą mieszkania razem z powódką. Z drugiej zaś strony nie byłoby także przeszkód prawnych, by w części kwotę tę rozliczyć z należnego W. S. (2) zapisu ze środków pobranych z rachunku oszczędnościowego.

Wskazując na powyższe uznać należy, że Sąd I instancji w sposób całkowicie nieuprawniony odmówił rozliczenia przekazanej przez pozwaną na rzecz W. S. (2) łącznej kwoty 24.083,66 zł.

Skoro w punkcie I zaskarżonego wyroku zasądzono od pozwanej kwotę 22.523,74 zł, to

ostatecznie stwierdzić należy, że brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, gdyż pozwana o zasądzoną kwotę nie była wzbogacona- art. 405 k.c. Pozwana pobrała bowiem z rachunku spadkodawcy kwotę 107.013, 35 zł, z której uprawnieni z tytułu zapisu otrzymali: I. M. otrzymała

35.000 zł, pozwana- 45.467,83 zł a W. S. 24.083,66 zł. (razem 104.551,49 zł). Pozwana pokryła też koszty pogrzebu W. S. (1) w kwocie 4.021,78 zł. Powyższe wyliczenie sprawia, że uznać należy, że po stronie pozwanej nie wystąpiło bezpodstawne wzbogacenie kosztem powódki (art. 405 k.c.).

Takie rozstrzygnięcie, które w całości uwzględnia żądanie apelacji sprawia, że bezprzedmiotowe stało się odnoszenie się przez Sąd Apelacyjny do pozostałych zarzutów zawartych w apelacji. Końcowo też Sąd Apelacyjny wskazuje, że pominął wniosek dowodowy zawarty w apelacji, albowiem apelująca nie złożyła dokumentów, które miały być przedmiotem dowodu.

Z tych względów na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok w punkcie I i oddalić powództwo. Konsekwentnie też należało zmienić pkt IV zaskarżonego wyroku i na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 i 99 k.p.c.) zasądzić od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3017 zł tytułem kosztów procesu (pkt I ppkt 2), przy uwzględnieniu tego, że powództwo wzajemne prawomocnie zostało oddalone, co łączyło się z obowiązkiem zasądzenia od powódki wzajemnej (pозwanej) na rzecz pozwanej wzajemnej (powódki) kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 600 zł. Zasądzona kwota uwzględnia te wyliczenia (3617- 600).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, a zasądzona kwota obejmuje uiszczoną opłatę od apelacji i koszty zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu apelacyjnym w stawce minimalnej.

D. Jezierska M. Sawicka A. Sołtyka